

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM

LÊ THỊ NGÂN

ĐỊA LÍ NÔNG NGHIỆP TỈNH THÁI NGUYÊN

LUẬN VĂN THẠC SĨ ĐỊA LÍ HỌC

THÁI NGUYÊN - 2018

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM

LÊ THỊ NGÂN

ĐỊA LÍ NÔNG NGHIỆP TỈNH THÁI NGUYÊN

Ngành: Địa lí học

Mã số: 8.31.05.01

LUẬN VĂN THẠC SĨ ĐỊA LÍ HỌC

Người hướng dẫn khoa học: PGS.TS Nguyễn Xuân Trường

THÁI NGUYÊN - 2018

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu của riêng tôi. Các số liệu, kết quả trong luận án là trung thực và chưa từng được ai công bố trong bất kỳ một công trình nào khác. Các bảng biểu, số liệu được tính toán dựa trên nguồn số liệu từ năm 2010 đến năm 2016 của các cơ quan thống kê ở tỉnh Thái Nguyên và Việt Nam. Các nguồn tài liệu tham khảo được trích dẫn đầy đủ và trung thực.

Thái Nguyên, tháng 06 năm 2018

Tác giả

Lê Thị Ngân

LỜI CẢM ƠN

Luận văn thạc sĩ khoa học chuyên ngành Địa lí học với đề tài “**Địa lí Nông nghiệp tỉnh Thái Nguyên**” là kết quả của nghiên cứu của tác giả với sự giúp đỡ, động viên khích lệ của các thầy, bạn bè, đồng nghiệp và người thân. Qua trang viết này tác giả xin gửi lời cảm ơn tới những người đã giúp đỡ tôi trong thời gian học tập - nghiên cứu khoa học vừa qua.

Tác giả xin tỏ lòng kính trọng và biết ơn sâu sắc đối với thầy giáo PGS.TS Nguyễn Xuân Trường đã trực tiếp tận tình hướng dẫn, giúp đỡ trong suốt quá trình thực hiện đề tài trong năm qua.

Xin gửi lời cảm ơn chân thành nhất của tôi tới các phòng ban liên quan của Sở nông nghiệp và phát triển nông thôn tỉnh Thái Nguyên, Cục Thống kê tỉnh Thái Nguyên, Ủy ban nhân dân tỉnh Thái Nguyên đã tạo điều kiện giúp đỡ, cung cấp tài liệu hết sức quý báu và cần thiết trong quá trình thực hiện đề tài.

Xin chân thành cảm ơn Ban Giám hiệu Trường Đại học Sư Phạm - Đại học Thái Nguyên, Phòng Đào tạo, các thầy/ cô giáo của Khoa Địa lí đã tạo điều kiện cho tác giả hoàn thành tốt công việc nghiên cứu khoa học của mình.

Thái Nguyên, tháng 6 năm 2018

Tác giả

Lê Thị Ngân

MỤC LỤC

LỜI CAM ĐOAN	i
LỜI CẢM ƠN	ii
MỤC LỤC	iii
DANH MỤC CÁC CHỮ VIẾT TẮT.....	iv
DANH MỤC BẢNG BIỂU	v
DANH MỤC HÌNH.....	vi
MỞ ĐẦU	1
1. Lí do chọn đề tài	1
2. Mục tiêu, nhiệm vụ và giới hạn nghiên cứu của đề tài	2
3. Lịch sử nghiên cứu vấn đề.....	3
4. Quan điểm và phương pháp nghiên cứu.....	4
5. Những đóng góp của đề tài.....	8
6. Cấu trúc của luận văn.....	8
PHẦN NỘI DUNG	9
Chương 1: CƠ SỞ LÝ LUẬN VÀ THỰC TIỄN VỀ ĐỊA LÝ NÔNG NGHIỆP	9
1.1. Cơ sở lý luận.....	9
1.1.1. Các khái niệm cơ bản liên quan đến nông nghiệp	9
1.1.2. Vai trò của sản xuất nông nghiệp.....	10
1.1.3. Đặc điểm của sản xuất nông nghiệp	12
1.1.4. Các nhân tố ảnh hưởng đến sự phát triển và phân bố nông nghiệp	13
1.1.5. Các tiêu chí đánh giá phát triển nông nghiệp cấp tỉnh.....	15
1.1.6. Một số hình thức tổ chức lãnh thổ nông nghiệp.....	16
1.2. Cơ sở thực tiễn	18
1.2.1. Phát triển nông nghiệp Việt Nam.....	18
1.2.2. Phát triển nông nghiệp vùng Trung du và miền núi phía Bắc.....	21
Tiểu kết chương 1	23
Chương 2: CÁC NHÂN TỐ ẢNH HƯỞNG TỚI ĐỊA LÝ NÔNG NGHIỆP TỈNH THÁI NGUYÊN	24
2.1. Vị trí địa lý và phạm vi lãnh thổ.....	24

2.2. Điều kiện tự nhiên và tài nguyên thiên nhiên.....	26
2.2.1. Địa hình	26
2.2.2. Đất đai.....	26
2.2.3. Khí hậu.....	28
2.2.4. Thủy văn.....	29
2.2.5. Sinh vật	30
2.3. Điều kiện kinh tế - xã hội	31
2.3.1. Dân cư và nguồn lao động.....	31
2.3.2. Hệ thống cơ sở hạ tầng và cơ sở vật chất kĩ thuật.....	33
2.3.3. Nguồn vốn	35
2.3.4. Thị trường tiêu thụ	36
2.3.5. Khoa học - công nghệ.....	36
2.3.6. Chính sách phát triển nông nghiệp.....	37
2.3.7. Mối quan hệ kinh tế liên vùng.....	38
2.3.8. Bối cảnh quốc tế và xu thế hội nhập.....	38
2.4. Tăng trưởng kinh tế và đô thị hóa	40
2.4.1. Tăng trưởng và phát triển kinh tế.....	40
2.4.2. Đô thị hóa	43
2.5. Đánh giá chung.....	44
2.5.1. Những thuận lợi	44
2.5.2. Hạn chế.....	45
Chương 3: TÌNH HÌNH PHÁT TRIỂN VÀ PHÂN BỐ NÔNG NGHIỆP	
TỈNH THÁI NGUYÊN	47
3.1. Hiện trạng phát triển	47
3.1.1. Vị trí, vai trò của ngành nông nghiệp trong nền kinh tế của tỉnh Thái Nguyên.....	47
3.1.2. Ngành Nông - Lâm - Ngư nghiệp.....	49
3.2. Hình thức tổ chức lãnh thổ nông nghiệp	72
3.2.1. Trang trại	72
3.2.2. Các vùng chuyên canh nông nghiệp.....	73
3.2.3. Tiểu vùng nông nghiệp.....	77

3.3. Đánh giá chung.....	78
3.3.1. Những kết quả đạt được.....	78
3.3.2. Những hạn chế	79
Tiểu kết chương 3.....	80
Chương 4: ĐỊNH HƯỚNG VÀ GIẢI PHÁP PHÁT TRIỂN NÔNG NGHIỆP	
TỈNH THÁI NGUYÊN ĐẾN NĂM 2020, TẦM NHÌN ĐẾN NĂM 2030	81
4.1. Quan điểm, mục tiêu, định hướng phát triển nông nghiệp tỉnh Thái Nguyên	81
4.1.1. Căn cứ pháp lý.....	81
4.1.2. Cơ sở thực tiễn	81
4.1.3. Quan điểm phát triển nông nghiệp.....	82
4.1.4. Mục tiêu phát triển nông nghiệp	83
4.1.5. Định hướng phát triển.....	85
4.2. Một số giải pháp nhằm thúc đẩy sự phát triển nông nghiệp Thái Nguyên.....	92
4.2.1. Giải pháp quy hoạch sử dụng đất.....	92
4.2.2. Giải pháp về khoa học công nghệ.....	92
4.2.3. Giải pháp về nguồn nhân lực.....	93
4.2.4. Giải pháp về chính sách.....	94
4.2.5. Giải pháp về tổ chức sản xuất	94
4.2.6. Phát triển sản xuất gắn với công nghiệp chế biến và mở rộng thị trường tiêu thụ nông sản, xây dựng nông thôn mới	96
4.2.7. Huy động và sử dụng có hiệu quả nguồn vốn.....	96
4.2.8. Củng cố và hoàn thiện cơ sở hạ tầng và cơ sở vật chất phục vụ nông nghiệp.....	97
Tiểu kết chương 4.....	97
KẾT LUẬN	98
TÀI LIỆU THAM KHẢO	100
PHỤ LỤC

DANH MỤC CÁC CHỮ VIẾT TẮT

STT	Chữ viết tắt	Cụm từ đầy đủ
1	ĐBSH	Đồng bằng sông Hồng
2	GDP	Tổng sản phẩm quốc nội
3	GRDP	Tổng sản phẩm trong tỉnh
4	GTSX	Giá trị sản xuất
5	HTXNN	Hợp tác xã nông nghiệp
6	KHKT	Khoa học kỹ thuật
7	KT - XH	Kinh tế - xã hội
8	TCLTNN	Tổ chức lãnh thổ nông nghiệp
9	TDMNBB	Trung du miền núi Bắc Bộ
10	TP	Thành phố
11	TTHNN	Thế tổng hợp nông nghiệp
11	TX	Thị xã
13	USD	Đô la Mỹ

DANH MỤC BẢNG BIỂU

Bảng 1.1.	Tổng sản phẩm GDP của ngành nông nghiệp, tỉ trọng nông nghiệp trong tổng GDP toàn nền kinh tế, tốc độ tăng trưởng GDP (Theo giá so sánh).....	18
Bảng 1.2.	Sự chuyển dịch cơ cấu ngành nông nghiệp trong tổng giá trị sản xuất nông nghiệp giai đoạn 2005 - 2016 (Theo giá so sánh)	19
Bảng 2.1.	Dân số và mật độ dân số các đơn vị hành chính tỉnh Thái Nguyên năm 2016 ...	24
Bảng 2.2.	Cơ cấu sử dụng đất phân theo loại đất và đơn vị hành chính tỉnh Thái Nguyên năm 2016.....	28
Bảng 2.3.	Lao động và cơ cấu lao động theo ngành của tỉnh Thái Nguyên giai đoạn 2010 - 2016	32
Bảng 2.4.	Một số chỉ tiêu kinh tế - xã hội tỉnh Thái Nguyên giai đoạn 2010 - 2016.....	40
Bảng 2.5.	Chuyển dịch cơ cấu ngành giai đoạn 2005 - 2016	42
Bảng 2.6.	Quy mô dân số, dân số đô thị và tỷ lệ dân số đô thị tỉnh Thái Nguyên giai đoạn 2000 - 2016	44
Bảng 3.1.	Giá trị sản xuất của tỉnh Thái Nguyên phân theo ngành giai đoạn 2010 - 2016 theo giá thực tế	47
Bảng 3.2.	Cơ cấu giá trị sản xuất phân theo ngành kinh tế của tỉnh Thái Nguyên giai đoạn 2010 - 2016	48
Bảng 3.3.	Giá trị sản xuất và cơ cấu giá trị sản xuất ngành nông - lâm và thủy sản tỉnh Thái Nguyên giai đoạn 2005 - 2016.....	48
Bảng 3.4.	Giá trị sản xuất nông nghiệp giai đoạn 2010 - 2016 theo giá hiện hành.....	49
Bảng 3.5.	Cơ cấu giá trị sản xuất nông nghiệp giai đoạn 2010 - 2016 theo giá hiện hành	50
Bảng 3.6.	Giá trị sản xuất ngành trồng trọt phân theo nhóm cây trồng giai đoạn 2010 - 2016 theo giá hiện hành.....	51
Bảng 3.7.	Diện tích gieo trồng các loại cây trồng giai đoạn 2010 - 2016	52
Bảng 3.8.	Diện tích và sản lượng cây lương thực có hạt phân theo đơn vị hành chính....	53
Bảng 3.9.	Diện tích và sản lượng lúa phân theo các đơn vị hành chính giai đoạn 2010 - 2016	55
Bảng 3.10.	Diện tích, năng suất và sản lượng ngô, khoai, sắn giai đoạn 2010 - 2016.....	56
Bảng 3.11.	Diện tích, năng suất, sản lượng một số cây công nghiệp hàng năm giai đoạn 2010 - 2016	57
Bảng 3.12.	Diện tích trồng chè, sản lượng chè giai đoạn 2010 - 2016.....	60
Bảng 3.13.	Tình hình phát triển chăn nuôi giai đoạn 2010 - 2016	64

Bảng 3.14.	Số lượng trâu, bò, lợn phân theo đơn vị hành chính giai đoạn 2010 - 2016	64
Bảng 3.15.	Số lượng gia cầm chính (gà, vịt, ngan, ngỗng) phân theo huyện, thị.....	66
Bảng 3.16.	Diện tích mặt nước nuôi trồng, sản lượng thủy sản phân theo đơn vị hành chính giai đoạn 2010 - 2016.....	70
Bảng 3.17.	Số trang trại nông nghiệp phân theo đơn vị hành chính tỉnh Thái Nguyên năm 2016.....	72